EUHARISTIE ȘI CONȘTIINȚĂ MISIONARĂ ÎNTR-O SOCIETATE EUROPEANĂ POSTMODERNĂ

Sorin-Viorel Buș*

Abstract: The Divine Eucharist represents the center of christian liturgical life, because it represents the full communion of Christ, the world's Savior . More than that, the Eucharist offers the true value of the human being and his authentic comprehension as God's image. Our morally perverted missionary consciousness, in postmodernism, is nothing more than an emphasize of our virtue of being sons of God, adoption which was offered by our Lord, Jesus Christ, who came into the world.

Keywords: Eucharist, Liturgy, mission, missionary consciousness, postmodernism.

1. Argument

Din nefericire, trăim din nou, vremuri tulburi. Din nou, bătrânul continent este marcat de evenimente politice și militare pe care noi le credeam de mult apuse sau cel puțin pentru timpurile postmoderne, imposibil de repetat. Am trăit cu toții experiența redefinirii unor granițe. Asistăm la apariția și reafirmarea extremismului politic, indiferent de cum s-ar numi acesta: socialism, fascism sau nazism etc. Dar, ceea ce este mai trist este apariția și

* PhD candidate, Babeș-Bolyai University, Cluj-Napoca, România. Cercetare finanțată prin proiectul „**Minerva – Cooperare pentru cariera de elită în cercetarea doctorală și post-doctorală**”, cod contract: POSDRU/159/1.5/S/137832, proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013.

extinderea terorismului organizat sub forma unor mișcări teroriste cum ar fi grupările: ISIS, Al-Qaeda, Boko Haram etc. Legat de acest fapt, este foarte îngrijorător numărul mare de tineri europeni care se afiliază acestor grupări, părăsindu-și țara, familia, locurile de muncă etc. De ce se aliniază aceste persoane acestor mișcări, care este farmecul acestor ideologii etc? Sunt doar câteva întrebări la care politologi, sociologi, psihologi, filosofi încearcă să ofere răspunsuri. Din nefericire, această situație devine o problemă pentru întregul continent și în special pentru Uniunea Europeană. Avem de-a face cu o plecare a tinerilor înspre aceste grupări, cu precădere înspre gruparea ISIS, mai ales, din țările Europei de Vest, din societatea dezvoltată. Să fie acest fapt o urmare a crizei morale și spirituale cu care se confruntă societățile dezvoltate? Nu trebuie să uităm că și societățile mai puțin dezvoltate se confruntă cu această problemă. Așadar, avem de-a face cu o situație care ne privește pe toți, situație la care teologia trebuie să ofere răspunsurile necesare. Mai mult decât atât, relativizarea valorilor morale, deumanizarea persoanei umane sub diferite aspecte, faptul că Dumnezeu și spiritualitatea creștină, într-o societate care a făcut experiența unor evenimente de neimaginat până la acel moment, cum au fost cele de la Auschwitz sau din gulagul rusesc, sunt scoase încet, dar susținut, din sfera publică, uitând cu totul de faptul că, „*lumina, sau sensul deplin adus omului în Hristos, este viața lui fericită fără sfârșit*”¹. Acest lucru ne obligă pe noi creștinii: episcopi, teologi și simpli credincioși să acționăm. Modul de acțiune, al creștinului autentic, nu trebuie să îmbrace forma unui prozelitism de cea mai joasă speță, nici a unui sincretism bolnăvicios, dar nici a unui extremism sau habotnicism dezbrăcat de toată dragostea și compasiunea față de semenul nostru. Întreaga noastră viață, trebuie să fie un creștinism modelat de Domnul Hristos.

De la începutul istoriei și până azi am experimentat tragismul conflictelor militare și ca situația să fie și mai urâtă, de-a lungul

¹ Dumitru Stăniloae, *Iisus Hristos-Lumina lumii și Îndumnezeitorul omului*, București, Edit. Basilica, 2014, p. 65.

secolelor creștinii s-au măcelărit, la propriu, între ei. Ne putem întreba, fiecare dintre noi, dacă suntem sau nu în realitate creștini? Am amintit mai sus de modul de acțiune creștin. Acest mod, exemplul personal care izvorăște dintr-o viață autentic creștină, într-o lume postmodernă, trebuie să fie mărturia noastră, iar mărturia creștină trebuie să devină pentru noi o misiune permanentă de propovăduire și transfigurare a întregii creații. Prin venirea în lume și nașterea din Fecioară, prin moartea și învierea Sa, Domnul Hristos a transfigurat întregul univers și în special pe om. În acest sens, Domnul Hristos

„nu a adus lumii doctrine economice, proiecte de reforme sociale sau cunoașterea tainelor de dincolo de mormânt. El a schimbat din rădăcini însăși relația omului cu Dumnezeu, descoperindu-i acel chip al Său, care până atunci fusese intuit ca prin ceață. Buna Vestire a lui Iisus exprimă chemarea înaltă a omului și bucuria pe care i-o dăruiește unirea cu Creatorul.² Mai mult, putem afirma că, ar fi greșit să înțelegem că, din iubire pentru om, Dumnezeu-Tatăl a făcut din Fiul Său o victimă a istoriei. Nicidecum! Tot din iubire pentru om, Însuși Fiul S-a oferit pe Sine drept victimă a istoriei”³.

În societatea de azi, pe care noi o definim ca fiind postmodernă, diversitatea religioasă, mișcările de sorginte spirituale și sincretiste cu toate variațiile lor au luat amploare. În fața acestei situații noi creștinii nu trebuie să acționăm ostentativ și cu violență, ci în duh misionar și după modelul lui Hristos. Dar, pentru aceasta noi trebuie să fim în Hristos, având o viață închinată Euharistiei, rugăciunii și filantropiei creștine, deoarece știm din Sfânta Scriptură că dragostea față de semenii reprezintă identitatea noastră de creștini, filantropia noastră ne certifică identitatea de ucenici ai lui Hristos și afirmă calitatea unei vieți trăite în Dumnezeu. O viață trăită în Hristos, este menirea creștinului să o descopere lumii contemporane,

² Alexandr Meni, *Fiul Omului*, trad. de Radu Părpăuță, București, Edit. Andreas Print, 2011, p. 77.

³ IPS Bartolomeu Anania, *Cartea deschisă a Împărăției, O însoțire liturgică pentru preoți și mireni*, ed a II-a, București, Edit. I.B.M.B.O.R., 2007, p. 201.

lume care este tot mai bulversată și dezorientată din punct de vedere spiritual-moral.

2. Euharistia misionară într-o societate europeană postmodernă

În contemporaneitatea noastră strictă, misiunea primordială a creștinului autentic, indiferent de poziția sa socială și de pregătirea intelectuală este de a descoperi lumii pe Hristos Domnul, care, *a „realizat vârful umanității, pentru că a facut-o parte a Absolutului dumnezeiesc personal”*⁴. Noi, nu trebuie să mărturisim un Hristos transpus într-o dogmatică rigidă, în niște concepte înțelese doar de teologia savantă. Dar, fără a ne abate de la învățătura de credință, trebuie să mărturisim pe Domnul Hristos așa cum apare El în Sfânta Scriptură și cum a fost trăit de Biserica euharistică de-a lungul timpului, adică un Dumnezeu iubitor și mântuitor. Pentru a putea depune o mărturie adevărată despre Hristos Domnul, noi creștinii, trebuie să devenim „*mădulare ale Duhului Sfânt*”, după expresia apostolului, să fim așadar, purtători de har și hristofori în sensul cel mai deplin al termenului. Afirmațiile pe care le-am făcut până aici, nu doresc să îmbrace pe viitor doar funcția unei luări de poziție, cu privire la unele aspecte esențiale cu care societatea europeană se confruntă, ci doresc, ca ele să se transforme într-un *praxis* duhovnicesc, într-o acțiune menită să ofere societății europene contemporane adevărata țință și valoarea supremă a propriei existențe.

Cu toții cunoaștem schimbările de paradigmă ce au avut loc în societatea europeană contemporană odată cu apariția umanismului și a renașterii și a noilor orizonturi propuse de aceste mișcări. Ne sunt familiare frământările secolului XX, precum și cele ale noului secol în care am intrat. Ba mai mult, s-a accentuat rolul unui dialog între teologie și filosofie și între teologie și știință, știință ce cuprinde toate domeniile sale, de la medicină, astronomie și astro-fizică și până la

⁴ Dumitru Stăniloae, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, București, Edit. Basilica, 2013, p. 717.

cele mai noi descoperiri ale fizicii cuantice. Toate aceste deschideri oferă diferite oportunități de manifestare teologiei, de afirmare a bogatului său patrimoniu spiritual, dar, aceste întâlniri trebuie să ne responsabilizeze. Nu face obiectul studiului de față să intru mai în detaliu în ce privește această întâlnire a teologiei ca știință cu știința laică, deoarece s-a scris pe acest subiect volume întregi. Mă puteți întreba în schimb, la ce fel de responsabilizare a teologiei am făcut apel? O să va răspund cu o expresie biblică, expresie ce vine ca o judecată asupra noastră și care ne atenționează de faptul că, „*din pricina voastră (noastră) este numele lui Dumnezeu blasfemiât între oameni*” (Rm. 2, 24). Această formulare scripturistică ni se adresează tuturor, atât episcopilor, teologilor, erudiților din domeniul teologic cât și creștinilor mireni. Nouă, teologilor, ne revine sarcina de a-L descoperi pe Hristos Domnul prin intermediul teologiei ca știință, de a-L propovădui pe Mântuitorul Hristos pe înțelesul oamenilor pe de o parte, pe de altă parte, avem obligația de a predica pe Domnul Hristos și creștinismul prin faptă. De puțin timp s-au încheiat dezbaterile din presa scrisă și audio-vizuală și de pe diferite forumuri de discuții cu privire la ora de religie și dacă am fost atenți, am putut observa cât de puține lucruri cunosc unii dintre semenii noștri despre Mântuitorul Hristos și despre mântuitoarea Sa venire în lume. Habar nu au unii dintre ei despre puțința mântuirii, despre această minunată lucrare, aceea de a fi mort cu trupul dar viu în Hristos, cu sufletul. Ne putem întreba, unde am fost noi creștinii de nu am reușit să îl arătăm, să îl facem străveziu, cu adevărat, pe Domnul Hristos, societății în care trăim. Misiunea primordială a creștinului, indiferent de poziția socială și de pregătirea intelectuală este de prezenta lumii pe Domnul Hristos și învățătura Sa mântuitoare, atât prin cuvânt dar mai ales prin faptă, deoarece știm cu toții că simpla rostire a numelui lui Dumnezeu, fără faptele credinței noastre nu ajută la nimic.

În teologie vorbim despre eclesiologia euharistică, vorbim despre eshatologia euharistică și exemplele pot continua. Ne punem întrebarea de ce pedalăm atât de mult pe Euharistie și răspunsul este dat de faptul că Euharistia certifică creștinătatea noastră autentică.

Biserica, scria un mare teolog ortodox, „*nu este organizație, ci este poporul nou al lui Dumnezeu, Biserica nu este religie de cult, ci este Liturgia care cuprinde în sine întreaga creație a lui Dumnezeu*”⁵. Noi, atunci suntem cu adevărat creștini când ne apropiem de potir și mai ales atunci când o facem cu vrednicie, de aceea, „*Trupul și Sângele Domnului primite cu vrednicie sunt doctoria cea mai eficace, precum celor ce nu le primesc cu vrednicie le este spre osândă și spre îmbolnăvire*”⁶. Altfel spus, „*Euharistia e coextensivă istoriei mântuirii: toată istoria mântuirii e prezentă în Euharistie și Euharistia e prezentă în toată istoria mântuirii. Așa cum, într-o dimineață senină, se vede reflectată toată bolta cerului, tot astfel în Euharistie se oglindește întreg arcu istoriei mântuirii*”⁷. Mai mult decât atât, „*din monumentele cele mai vechi ale literaturii bisericești*” apare evident faptul că de la început centrul cultului creștin a fost dumnezeiasca Euharistie din ziua Domnului, care reprezenta centrul vieții sacramentale și al întregii veți a membrilor Bisericii⁸. Observăm așadar, cum Euharistia devine cale și totodată țință. Euharistia comportă în sine și acest aspect de mijloc sau cale în unirea cu Domnul Hristos, deoarece ea se prezintă și ca un suport al nostru în drumul spre mântuire. Euharistia reprezintă și ținta noastră supremă de împărtășire cu Hristos Domnul. Toate strădaniile noastre de mântuire, tot exercițiul ascetic este încununat prin primirea lui Hristos Domnul sub chipul pâinii și a vinului prin împărtășanie. Mai sus aminteam despre eclesiologia euharistică și despre eshatologia

⁵ Alexander Schmemmann, *Euharistia: Taina Împărăției*, trad. de Boris Răduleanu, București, Edit. Sophia, 2012, p. 290.

⁶ Dumitru Stăniloae, *Spiritualitate și Comuniune în Liturgia Ortodoxă*, București, Edit. I.B.M.B.O.R., 2004, p. 540.

⁷ Raniero Cantalamessa, *Euharistia: sfințirea noastră*, trad. de Monica Broșteanu, București, Edit. Arhiepiscopiei Romano-Catolice, 2000, p. 4.

⁸ Nenad Milošević, *Dumnezeiasca Euharistie- centrul cultului în Ortodoxie. Legătura indisolubilă a sfințelor Taine cu Dumnezeiasca Euharistie*, trad. de Ioan Ică sr., Sibiu, Edit. Deisis, 2012, p. 9.

euharistică, pentru ca în acest studiu, personal, să vorbesc despre Euharistia misionară.

Dumnezeiasca Euharistie reprezintă taina prin excelență a Bisericii, deoarece îl cuprinde pe Domnul Hristos întreg în dumnezeire și cu omenitatea transfigurată și trecut prin moarte și înviere. Astfel, „*Euharistia unește sufletele și evenimentele prin intermediul timpului și spațiului. Ea nu este doar un memorial al trecutului, ci și unul al viitorului, când va veni Hristos întru slava sa*”⁹. Așa stând lucrurile, Euharistia comportă în sine și un accentuat aspect misionar sau altfel spus, misiunea noastră de a ne transfigura propria existență și de a transfigura întreaga creație este cuprinsă în Euharistie, avându-l ca exemplu pe Însuși Domnul Hristos care a fost misionarul suprem al întregii creații. În societatea europeană contemporană parcă toate valorile sunt bulversate, nu este domeniu de acțiune care să nu fie supus pervertirii morale. Într-o atare situație, misiunea creștinului poate fi asemănată unui adevărat exercițiu ascetic, comportând în ea un pronunțat caracter soteriologic. Pentru a ilustra mai bine ceea ce doresc să afirm, dau ca exemplu societatea românească, societate marcată de un profund flagel al corupției de orice fel și din păcate simțit la orice nivel. Multe dintre persoanele implicate în acest proces al corupției cercetează biserica, se mărturisesc, se cuminecă și actele de evlavie creștină, săvârșite de aceste persoane, pot continua. Oare acele persoane sunt cu adevărat creștine, se împărtășesc ele cu adevărat de Hristos? Un răspuns tranșant nu pot oferi, nici nu doresc să judec pe nimeni, doresc doar să atrag atenția asupra a ceea ce înseamnă a fi cu adevărat creștin.

Sfânta Scriptură, în cartea Faptele Apostolilor, îi numește pe creștini sfinți, iar expresia liturgică, „*sfințele, vouă, sfinților!*”¹⁰, nu

⁹ Tomas Spidlik, *Euharistia, leac pentru nemurire*, trad. de Dominica Gotea, Târgu Lăpuș, Edit. Gutenberg, 2006, p. 71.

¹⁰ Pentru această expresie liturgică, am optat pentru traducerea și diortosirea realizată de Părintele Bartolomeu Anania, Mitropolitul Clujului, deoarece, în contextul teologic dat de textul prezent, formula tradusă de Părintele Bartolomeu Anania redă cu consistență mesajul teologic transmis de studiul

mărturisește nimic altceva decât cetățenia noastră de sfinți, primită la Botez, pecetluită cu Taina Mirungerii și desăvârșită prin primirea Dumnezeieștii Euharistiei. Suntem chemați la sfințenie în dualitatea făpturii noastre, nu doar trupul sau sufletul, ci împreună și într-o sinergie ajutați de harul dumnezeiesc necreat, să ne lucrăm propria mântuire. Este firesc, ca noi creștinii, dacă Domnul Hristos este sfânt și ne cuminecăm din potir, unde este Sfințenia desăvârșită, să purtăm numele de sfinți. Din cauza lipsei de spațiu nu voi enumera toate problemele spiritual-morale cu care se confruntă bătrânul continent, ci, mă voi mulțumi cu a afirma faptul că în societatea europeană de azi se simte cel mai acut lipsa unei propovăduiri și trăiri autentice a creștinismului.

Lipsa trăirii autentice a creștinismului și pervertirea morală a societății europene sunt date de îndepărtarea și de lipsa de înțelegere autentică a Euharistiei. Prin Euharistia misionară, ca parte integrantă a teologiei euharistice, într-o Europă tot mai desacralizată, creștinul trebuie să mărturisească Viața și Împărăția lui Dumnezeu, Împărăție ce ne-a fost dată odată cu venirea lui Iisus în lume și care este mereu actuală. Astfel că, „în Euharistie e descoperită împărăția lui Dumnezeu, pregustată hic et nunc”¹¹. Faptul că am uitat de ceea ce înseamnă cu adevărat Dumnezeiasca Euharistie, faptul că am pierdut sensul teologiei euharistice, ba mai mult, am derapat într-un clericalism exacerbat, am accentuat discrepanța dintre preoți și mireni, când de fapt în teologia părinților lucrurile stau altfel, faptul că ne îmbrăcăm într-un misticism fals și punem mai mult preț pe un simbolism neautentic creștin a făcut ca misiunea noastră să fie una obtuză și de multe ori lipsită de substanță. Nu pot înțelege cum ne putem apropia de potir și noi îl urâm pe aproapele nostru, nu pot înțelege cum putem să ne apropiem de potir și să nu simțim câtă suferință fizică și existențială există în lume, nu pot înțelege cum ne putem împărtăși de Hristos Domnul care este viața veșnică și noi să

prezent. Rămân la poziția că, această traducere, este cea mai bună pentru a exprima identitatea și numele de sfânt, primit prin Botez, de către creștini.

¹¹ Gheorghe Ispas, *Euharistia- Taina unității Bisericii. Aspecte teologice și practice*, București, Edit. Basilica, 2008, p. 119.

nu simțim compasiune față de fratele care se află în necazuri. Dacă am reflecta la Dumnezeuiasca Euharistie atunci când o primim, Domnul Hristos din potir ne-ar face atenți la toate lucrurile acestea. Din păcate, suntem grăbiți și în baza unui formalism și a unor cutume, ne cuminecăm fără a reflecta la ce există în potir și astfel într-un fel, devenim furi și tâlhari de cele sfinte. Euharistia misionară ne dezvăluie ce înseamnă *liturghia de după liturghie*, precum și modul împlinirii acesteia. Acest lucru se datorează faptului că cel cu care ne împărtășim este Hristos Domnul, Viața lumii și Mântuitorul acesteia, deoarece, „*Iisus, înviind, a restabilit, prin restaurarea unui nou conținut de viață, timpul plin. Mai bine-zis, l-a dus la starea de desăvârșire spre care tindea... De aici rezultă că noi, îmbrăcați în timpul nostru, avem o capacitate de-a ne apropia de sfera în care Se află Iisus înviat*”¹². Aceasta este în esență misiunea creștinului într-o societate multiculturală și pluriconfesională cum este societatea europeană de astăzi, aceea de a-l descoperi pe Hristos lumii așa cum El ni s-a revelat și a fost experiat și trăit de către sfinți.

3. Conștiință misionară într-o societate europeană postmodernă

Vorbind la modul general despre misiunea creștină, afirmăm că aceasta își are,

„*temeiul său adânc și punctul de plecare în însăși comuniunea veșnică a Sfintei Treimi, în mișcarea iubirii Tatălui către Fiul în Duhul Sfânt, și prin Acesta, către întreaga lume. Astfel, misiunea este „participare” la trimiterea Fiului (In. 20, 21-23) și a Duhului Sfânt (In. 14, 26) în lume Care revelează viața de comuniune a lui Dumnezeu pentru a ne face părtași la ea*”¹³.

¹² Dumitru Stăniloae, *Iisus Hristos sau Restaurarea omului*, București, Edit. Basilica, 2013, p. 463.

¹³ Ion Bria, *Curs de teologie și practică misionară ortodoxă*, Geneva, 1982, p. 3.

O altă definiție care surprinde caracterul trinitar și teologic al misiunii creștine este cea care ne spune că misiunea creștină reprezintă, „*trimiterea Bisericii în lume în vederea universalizării Evangheliei și a integrării oamenilor în Împărăția lui Dumnezeu, întemeiată prin lucrarea mântuitoare a lui Iisus Hristos, inaugurată ca anticipare a ei în Biserică prin Pogorârea Duhului Sfânt, Împărăție care se va manifesta în plenitudinea ei la a doua venire a lui Hristos într-o slavă*”¹⁴. Din aceste frumoase definiții teologice, înțelegem faptul că misiunea creștină are la bază însăși Sfânta Treime și mai precis, trimiterea Fiului și Duhului Sfânt în lume de către Tatăl, misiune pe care Mântuitorul Hristos a dat-o și apostolilor și implicit ne-a dat-o și nouă. Pe tema misiunii creștine în lumea contemporană a curs enorm de multă cerneală, misiologia fiind una dintre discipline teologice ce au prins teren în ultimul timp, cel puțin din perspectiva materialului bogat pe care îl avem la dispoziție. Este foarte frumos și plăcut urechii și intelectului atunci când prezinți așa de frumos creștinismul în paginile unor tratate, problema se pune atunci când noi, prin viața noastră, trebuie să îl mărturisim pe Domnul Hristos. Mărturisim prin scris și prin viu grai teologia părinților, cu toate acestea mesajul nostru nu se face suficient de auzit.

În acest studiu, atât cât spațiul îmi permite, doresc să afirm faptul că, pentru ca misiunea să fie una autentic creștină, este necesar să avem dezvoltată o conștiință misionară. Altfel spus, după expresia părintelui Iustin Popovici avem nevoie de o *hristo-gândire* sau în cazul nostru de o *hristo-conștiință* și prin cele afirmate până acum, din nou ne întoarcem la problema trăirii autentice a creștinismului. La o primă analiză, expresia *conștiință misionară*, poate frapa, dar dacă reflectăm mai în dataliu observăm faptul că în ea se cuprind caracteristicile și coordonatele unei vieți trăite în Hristos, după expresia lui Nicolae Cabasila. Problemele de ordin moral și existențial, cuplate cu cele de ordin social și economic cu care se

¹⁴ Valer Bel, *Misiunea Bisericii în lumea contemporană*, Cluj-Napoca, Edit. Renașterea, 2010, p. 21.

confruntă Europa sunt foarte multe și cauzele lor sunt profunde. Din nefericire și creștinii au contribuit la această situație prin persiflarea propriei credințe.

Creștinii timpului nostru, mai mult ca niciodată trebuie să impresioneze prin faptele lor duhovnicești, fapte care nu mărturisesc nimic altceva decât viața în Hristos pe care o trăim sau nu. Schimbările ce se petrec în societatea europeană le cunoaștem cu toții, ba mai mult, le discutăm sub diferite forme și din perspective diferite, cu toate acestea înstrăinarea față de Hristos se accentuează. Legat de toate implicațiile alienării spirituale pe care le observăm derulându-se sub ochii noștri, conștiința misionară a creștinului contemporan ne spune că este nevoie de o reîncreștinare a societății în care trăim. Întrebarea esențială care se pune este următoarea: care este modul cel mai eficace pentru a se putea realiza acest deziderat? Conștiința noastră de creștini ne mărturisește că prima schimbare a lumii vine cu propria noastră transfigurare, conform principiului scripturistic, „*doctore vindecă-te pe tine însuși*”. Dar cum putem realiza propria noastră transfigurare mântuitoare, când de fapt, în multe momente, noi săvârșim actele mântuitoare în baza unor automatisme și cutume? Mai mult decât atât, conștiința misionară a creștinului autentic mărturisește faptul că propovăduirea mesajului hristic nu reprezintă un prozelitism ce are ca scop doar atragerea unor persoane înspre credința pe care o mărturisim, ci presupune o dimensiune specifică a credinței creștine.

Creștinul, nu face misiune doar de dragul de a face misiune, în primul rând, noi trebuie să îl trăim și să îl propovăduim pe Hristos Domnul în mod autentic, așa cum l-au trăit și propovăduit primii creștini. Indiferent de timpul liturgic în care ne aflăm, cu toții observăm faptul că, preocupați fiind cu activitățile cotidiene sau pur și simplu din indiferență uităm cu totul de Dumnezeu. Conștientizăm la o analiză atentă faptul că, Domnul Hristos, Izvorul existenței noastre este trecut pe planul secund al preocupărilor personale. În realitate însă, raportul ar trebui să fie invers, Domnul Hristos și trăirea Sa în mod deplin și autentic, după modelul creștinismului

primar, ar trebui să ocupe poziția fruntașă în sfera activităților noastre și noi să ne plasăm pe locul secund. Conștiința misionară azi, ne atenționează asupra unui aspect foarte important și anume, acela de a fi, pe de-o parte profeți, prin trăirea autentică, deplină și euharistică a propriului creștinism, pentru lumea în care trăim, iar pe de altă parte, de a fi apostoli ai lui Hristos în societatea în care trăim prin intermediul exemplului personal și al trăirii creștinismului în duhul creștinismului primar și al părinților bisericii.

În loc de concluzii

În virtutea botezului primit, misiunea creștinului în societatea de azi a bătrânului continent, trebuie să se realizeze după modelul și în duhul lui Hristos Domnul. Conștiința noastră de creștini ne dictează faptul că predicarea creștinismului trebuie să se realizeze în duhul iubirii fraterne și a comuniunii euharistice. Mai mult ca oricând, acum, când continentul trece prin noi frământări economico-sociale, spirituale și politice, acțiunea creștinului trebuie să fie una discretă dar sinceră, misiunea noastră trebuie să fie una articulată și bine angrenată în societate dar plină de dragostea Mântuitorului Hristos, ba mai mult, acțiunea noastră trebuie să fie una animatoare și transfiguratoare pentru întreaga creație.

Bibliografie:

A. Izvoare:

1. *Biblia sau Sfânta Scriptură*, versiunea Bartolomeu Valeriu Anania, București, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2001.

B. Bibliografie selectivă:

2. Anania, IPS Bartolomeu, *Cartea deschisă a Împărăției, O însoțire liturgică pentru preoți și mireni*, ed a II-a, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2007.

3. Bel, Valer, *Misiunea Bisericii în lumea contemporană*, Cluj-Napoca, Edit. Renașterea, 2010.
4. Bria, Ion, *Curs de teologie și practică misionară ortodoxă*, Geneva, 1982.
5. Cantalamessa, Raniero, *Euharistia: sfințirea noastră*, trad. de Monica Broșteanu, București, Edit. Arhiepiscopiei Romano-Catolice, 2000.
6. Ispas, Gheorghe, *Euharistia- Taina unității Bisericii. Aspecte teologice și practice*, București, Edit. Basilica, 2008.
7. Meni, Alexandr, *Fiul Omului*, trad. de Radu Părpăuță, București, Edit. Andreas Print, 2011.
8. Miloșevici, Nenad, *Dumnezeiasca Euharistie- centrul cultului în Ortodoxie. Legătura indisolubilă a sfințelor Taine cu Dumnezeiasca Euharistie*, trad. de Ioan Ică sr., Sibiu, Edit. Deisis, 2012.
9. Schmemmann, Alexander, *Euharistia: Taina Împărăției*, trad. de Boris Răduleanu, București, Edit. Sophia, 2012.
10. Spidlik, Tomas, *Euharistia, leac pentru nemurire*, trad. de Dominica Gotea, Edit. Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2006.
11. Stăniloae, Dumitru, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, București, Edit. Basilica, 2013.
12. Idem, *Iisus Hristos- Lumina lumii și Îndumnezeitorul omului*, București, Edit. Basilica, 2014.
13. Idem, *Iisus Hristos sau Restaurarea omului*, București, Edit. Basilica, 2013.
14. Idem, *Spiritualitate și Comuniune în Liturghia Ortodoxă*, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2004.